

Interjú a 85 éves Boros Árpáddal, a diósgyőri kohászat nyugalmazott gazdasági igazgatójával

Boros Árpád küzdelmes, de eseményekben gazdag életútja

A beszélgetést lejegyezte: *dr. Nyitrai Dániel* (Ny.D.), a diósgyőri kohászat egykori műszaki és minőségbiztosítási igazgatója, az OMBKE Vaskohászati Szakosztály helyi szervezetének elnöke és *dr. Harcsik Béla* (H.B.), az MMKM Kohászati Múzeum muzeológusa, a BKL Kohászat szerkesztőségének tagja, a helyi szervezet titkára.

H.B.: Árpi bácsi! Arra kérjük, hogy legelőször beszéljen nekünk a szülőfalujáról és a gyermekkoráról!

Boros Árpád, a továbbiakban **B.Á.:** 1933. június 11-én, Égerszögön, egy Aggtelek melletti nagyon szép kis faluban születtem.

A szüleim – mint a falu egész Boros nemzedéke – földműveléssel foglalkoztak, ez az örökség jutott nekünk is. Mi öten voltunk testvérek, három fiú és két lány. Édesapánk azonban nagyon korán – 1945-ben –, 49 éves korában meghalt, az első világháborúban szerzett betegsége következtében. Így valamennyiünknek már gyerekként dolgozni kellett földjeinken. A ruházatunkra való pénzt pedig az erdőben való fakitermeléssel és az erdei gyümölcsök szedésével kerestük meg.

1949-ben – 16 évesen – a rudabányai ércbányába mentem dolgozni. Oda a faluból többen jártunk, a műszakkezdés előtt 12 kilométert kellett gyalogolni, ami nagyon fárasztó volt.

Ny.D.: Ismereteink szerint 1950-ben Miskolcra költözött és a diósgyőri kohászatba jött dolgozni. Ez hogyan és miért történt?

B.Á.: A rudabányai ércbánya és a szülőfalum közötti nagy távolság, korai felkelés, gyaloglás hosszú távra nem volt biztató számomra. Ezzel egy időben a barátaim pedig már a diósgyőri

gyárban dolgoztak és csábítottak is. A csábítás hatására és a jobb élet reményében 1950. augusztus 1-én – biciklivel – velük Miskolcra jöttem. Másnap reggel a városi Munkaerő-közvetítő Irodában jelentkeztem, és onnan küldtek a diósgyőri kohászatba felvételre. Ott fogadtak és elkészítették számomra a fényképes gyári belépőt, amivel délután 14 órára már a Martin Acélmű kemencesorán kellett jelentkeznem munkára, ahol kegyetlen meleg volt.

A Martin kemencesoron dolgozva egy idő után az acélgyártást felügyelő mérnök – kedvesen mosolyogva – megkérdezte tőlem, hogy nem akarsz-e valami mást tanulni a gyárban, amire én nagy örömmel válaszoltam, hogy de igen. És mit szeretnél tanulni? Én vasesztergályos szeretnék lenni. Egy óra múlva közölte velem, hogy munka után jelentkeztek a gyár oktatási osztályán, ahol azonnal felvettek vasesztergályos tanulónak a Mechanikai Üzembe. Nagyon élveztem a szakmaváltást, a fémforgácsolást és a tanulást.

Minden nagyon jó volt, de a tanulónak nem járt fizetés és eközben albérletet kellett fizetni, azonkívül az élelemre is pénz kellett. Miután pénzt nem tudtam kitől kérni, édesanyámnak meg panaszkodni is szégyelltem volna, így csak egyetlen lehetőség volt számomra. A „rohammunka”, a vagon-ürítés és a téglapakolás délutánonként és éjszakánként, amiket a munka végén mindig készpénzben fizettek. E munkák végzéséről kegyetlen emlékeim vannak (mész és reve kipakolás, forró tűzálló téglarakodás), de helyálltam és mentem a megkezdett úton.

A tanoncidő után vasesztergályosként normában dolgozva 110%-os átlagom volt, de nem sokáig élvezhettem a szakmámat, mert leveényeltek a III. sz. Nagyolvasztó építéséhez dol-

gozni, miután azt 8,5 hónap alatt fel kellett építeni, az építőmunkás pedig kevés volt. Én a kohó felvonó- és a torokszerkezet szerelésén dolgoztam, a munka érdekes és élvezetes is volt számomra. A kohó határidőre elkészült, de a gépészeti vezetők engem már nem engedtek vissza a Mechanikába azzal az indokkal, hogy szerintük a kohó működtetésénél nagyobb szükség van rám. A kohó fűvógépházába vezényeltek dolgozni, ahol munka mellett meg kellett tanulni a kazánpépsz és a turbinagépsz szakmát is.

H.B.: Ebben az időben azonban az egészséges fiatalembereknek a tényleges katonai szolgálatot is teljesíteni kellett. Mikor és hol töltötte a katonaidéjét?

B.Á.: A tényleges katonai szolgálatra 1953-ban, a Nyíregyházi Híradó Tiszthelyettesi Iskolába kaptam behívóparancsot. Az iskola egyéves volt, amit kitüntetéssel végeztem el, abban bízva, hogy a második év már kényelmesebb lesz. Ehelyett az „ipar kenyere a szén” akkori jelszó alapján, a szénbányászok számának növelése érdekében az Országos Bányász Alakulaton belül a Miskolci Zászlóaljhoz vezényeltek bennünket, ahonnan először az edelényi, majd az izsófalvai szénbányákba jártunk „fakarusszal” dolgozni. Én azonnal a szénfejtésre kerültem dolgozni, ahol nagyon kemény fizikai munka várt rám, de helyálltam. A bányavezetés javaslatára, a 10 hónapi kiemelkedő teljesítményem alapján a Szénbányászati Minisztériumtól „Kiváló Bányász” kitüntetést kaptam, amit akkor – a Miskolci Katonai Alakulat katonái előtt – *Maléter Pál* ezredes, a Bányász Alakulatok főparancsnoka adott át és tűzte a jelvényt a mellemre.

Ny.D.: A bánya vezetői szerintünk azt remélték, hogy a vágárelőkészítő iskola elvégzése után majd a bányában marad dolgozni. Milyen érzelmek és érvek döntöttek a gyárba való visszajövetel mellett?

B.Á.: A katonai szolgálat teljesítésének befejezése után bennem változatlanul a gyárba való visszajövetel és a megkezdett úton való továbbhaladás gondolata élt. Ezt is tettem, és a munka mellett – levelező tagozaton – a Gépipari Technikumban tanultam.

A kohók fűvógépházát időközben a Keleti Erőmű üzemhez csatolták, ahol a szorgalmas munka és a folyamatos tanulás eredményeként a turbinagépszakmában – vizsga alapján – a „Szakma Ifjú Mestere” kitüntető címet is megszereztem.

A vállalat vezetése a régi gázfűvógépek kiváltására új gőzturbina meghajtású fűvógép építését határozta el. A beruházás műszaki ellenőrzésére az üzem vezetése engem jelölt. A gép átadásánál a gép működőképességének bemutatását én vezényeltem le. Az átvevő üzem vezetésének ez a vállalkozásom úgy megtetszett, hogy a sikeres esemény után – egy rövid időn belül – Kiváló Dolgozóvá választottak és vezető gépésszé neveztek ki.

Az 1950-es évek végén a vállalat szervezési vezetői 20 főt – köztük engem is – arra kértek, hogy írásban véleményezzük a vállalat előző évi szervezési intézkedéseit. A feladat nekem nagyon tetszett, és rövid időn belül hasznomra is vált.

Ny.D.: Árpi bácsi! E sikeres tevékenysége után miért változott meg a pályafutása, hogyan került mégis a Gazdasági Igazgatóságra?

B.Á.: Szerintem a vállalat kombinatív tevékenységi köre iránti érdeklődésem következménye lett a változás oka, ugyanis 1959 végén a Gazdasági Igazgatóságra, egy kombinatív jellegű feladatra, műszaki gazdasági ellenőrt kerestek. *Dr. Almássy József* osztályvezető – a vállalat szervezési intézkedéseiről írt vélemények elolvasása után – beszélgetésre hívott magához. A beszélgetés végén azt kérte, hogy menjek hozzá dolgozni, ami 1961. január 14-én meg is történt. Először *Bozsik Pál* gazdasági igazgatóval és

■ Boros Árpád gazdasági igazgató a dolgozószobájában

Tóth András főkönyvelővel ismerkedtem meg és maradtam kapcsolatban. Az igazgatóság tevékenységének megismerése közben mindig a hibák okait és azok megszüntetésének megoldásait kerestem. Ezek között volt például a vállalat kocsiállás költségeinek a szerintem elfogadhatatlan nagysága, amin – a konkrét napi feladataim elvégzése mellett – erőteljesen elkezdtem dolgozni. Egy éves következetes munka eredménye alapján *Valkó Márton* vezérigazgató 1962 végén már a vállalat legjobb 50 dolgozója közé sorolt, amiről írásban értesített. A levelet még most is őrzöm.

A következetes és szorgalmas munka eredménye alapján 1964-ben osztályvezető-helyettes, 1967-ben osztályvezető, 1975-ben a Szervezési és Ellenőrzési Főosztály főosztályvezető-helyettese, 1983-ban az Igazgatási és Ellenőrzési Főosztály főosztályvezetője és egyben a 15 fős Igazgató Tanács titkára lettem.

1985-ben a megüresedett gazdasági igazgatóhelyettesi funkció betöltésére pályázatot írtak ki, amelyre – emlékezetem szerint – több mint tíz pályázat érkezett. Ennek ellenére 1986. január 10-én (nem pályázva) mégis engem neveztek ki gazdasági igazgatóhelyettesnek úgy, hogy az új munkaköröm ellátása mellett az Igazgató Tanács titkári feladatait továbbra is nekem kellett ellátni.

Az 1961-től elindult szakmai fejlődésem biztosítása érdekében – a szabadidőm rovására – esti és levelező tagozatokon végeztem a felsőfokú tanulmányaimat. A vezető-továbbképzést 1976-ban a Nehézipari Műszaki Egyetem, 1986-ban pedig a Budapesti Műszaki Egyetem keretei között végeztem el.

Az új gazdasági igazgatóhelyettesi beosztásom két évig viszonylag élvezetes volt, de utána kegyetlen időszak következett. 1987-ben az új bankrendszerek kialakításával egy időben a Magyar Hitelbank vezetése – minden indoklás nélkül – visszavonta az addig folyamatosan biztosított 2,2 Mrd forint forgóalappótló hitelünket, amit ezután már egyetlen banktól sem lehetett megkapni. A problémákat tovább növelte a KGST összeomlása, a külkereskedelmi válság megszűnése, az acélipari válság megjelenése.

A rendszerváltást követően pedig kezdődtek a privatizációk, amikből a diósgyőri kohászatot négy érintette és ezeket négy felszámolás követte. Én ezekből kettőt-kettőt éltem át gazdasági és pénzügyi igazgatóként és a felszámoló helyi megbízottjaként 2004-ig. Ekkor azonban 70 évesen – 54 évi szolgálat után – végleg kiléptem a gyárból.

Ny.D.: 2004-ben a gyárból való kilépésekor az igazgatói iratszekerényt ki kellett üríteni, ami ismereteink szerint nem volt egyszerű. Ez hogyan történt?

B.Á.: Igen, ez nem volt egyszerű, mert abban 36 év olyan iratai voltak, amelyek egy felelős vezetői munkakör ellátásához mindig szükségesek lehetek. Nagy részük irattárba került, a történeti értékű iratokkal pedig a Megyei Levéltárban, *Dr. Dobrossy István* igazgató úrnál jelentkeztem. Ő viszont egy rövid beszélgetés után beszervezett a „Tanulmányok Diósgyőr történetéhez” című könyvsorozat könyvíróinak sorába. A könyvsorozatban eddig 21 könyv jelent meg, amelyből én ötöt és egy különkiadást írtam, illetve jelentettem meg. 2013-ban az „Életem” megírása után a miskolci Lézerpont Stúdió Kft. igazgatójának, *Barna György* úrnak javaslatára mindamelllett még négy képeskönyvet is készítettem a diósgyőri kohászat életéről. Arról a gyárról, ahol a csúcsidejében közel 20 ezer ember dolgozott, és hosszú időn keresztül évi 1 millió tonna minőségi acél is tudtak gyártani. A könyveimben – figyelemfelhívásként – azt is leírtam, hogy a gyár alapítója, *Fazola Henrik* Miskolcon szobrot érdemel.

H.B.: Miskolcon mindenki tudja, hogy Árpai bácsi nagyon szereti a sportot, a labdajátékokat, amiből a munkája mellett nagyon szépen és eredményesen kivette a részét. Beszéljen nekünk erről is, hogy hogyan tudta mindent végezni?

B.Á.: A labdajátékokat már gyermekkoromban is nagyon szerettem, a gyár üzemi bajnokságaiban is aktívan szerepeltem. A felelős gazdasági munkám mellett 1982-től 1997-ig pedig a diósgyőri női kosárlabdázás szervezője és irányítója voltam. Kezdetben 1982-től 1991-ig a DVTK Kosárlabda Szakosztály, 1991–1997 között már a DKSK Klub elnökeként dolgoztam. 1998-ban a Klub örökös tiszteletbeli elnökévé választottak.

Irányításom alatt a Diósgyőri Női Kosárlabdacsapat jelentős sikereket (kilenc alkalommal dobogós helyet) ért el, amit 1993-ban Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése „Az Év Sportolója Díj” adományozásával ismert el. A végzett sportvezetői munkáért 1984-ben az OTSH elnökétől a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa által alapított Kiváló Társadalmi Munkáért, 1995-ben a Belügyminisztertől a Magyar Sportért kitüntetés, 1998-ban a Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetségétől elismerő plakettet, 2003-ban Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlésétől PRO URBE kitüntető címet kaptam.

Az általam irányított DKSK kiemelkedő eredményei alapján 1993-ban a Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetségétől Miskolc Megyei Jogú Város megkapta a KOSÁRLABDA-SPORT VÁROSA kitüntető címet (emléktáblát és zászlót), ami szerintem egy nagyon szép elismerés a város számára. A felelős gyári munkaköreim ellátása mellett a DKSK elnöki teendői minden szabadidőmet lekötötték, de a mérkőzések hangulata – a további munkához – viszont mindig erőt adott és megszínezte az életemet.

H.B.: Milyen egyéb fontos kapcsolatai és feladatai voltak még?

B.Á.: A munkám során, részben a gazdasági vezetői munkaköreim, részben a sportban viselt tisztségem

■ Boros Árpád 2016-ban bemutatja a Diósgyőri Kohászatról készített hat szöveges és négy képeskönyvét

alapján rendkívül jelentős és széleskörű kapcsolataim voltak. Elsősorban a Miskolci Egyetemen, ahol több fiatal munkatársamnak segítettem a tanulását, diplomamunkájának elkészítését, és az egyetem felkérése alapján végeztem el szakdolgozataik bírálatát. Több évtizede tagja vagyok, 1990-től 2000-ig pedig szakértője is voltam az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek.

Jelentős szerepem volt a Budapest, Bem József u. 20. szám alatt 1969-ben megnyílt Öntödei Múzeum létrehozásában is. Ezért jelképesen a múzeum alapításának 25., működésének 20 éves jubileuma alkalmából emléklapot kaptam.

2006-ban az „Északkelet–Magyarország Ipartörténetének Ápolásáért Alapítvány”-nak egyik alapítója voltam, 2008-tól az MTA Miskolci Akadémiai Bizottság Tudomány- és Technikatörténeti Komplex Bizottság tagjaként tevékenykedtem.

Ny.D.: A rendkívül széleskörű tevékenységei során milyen maradandó élményei vannak?

B.Á.: A sok közül elsőként említtem, hogy 1983-ban az akkori Szovjetunió Cserepoveci Kohászati Kombinátjában egy 20 fős küldöttséget vezettem. Ott, mint testvérgyári dolgozókat vendégként fogadtak bennünket. Az a kombinát akkor 42 ezer főt foglalkoztatott. A gyár, majd Vologda, Leninigrád, Moszkva bemutatása számomra rendkívüli élményt nyújtott, amiből akkor a Diósgyőri Munkás újságban is részletesen beszámoltam. A másik nagy élményem volt az 1991. évi amerikai utam, amely a Miskolci Fűtőmű

területére tervezett erőmű építésével volt összefüggésben, ami nagyrészt amerikai tőkével került volna megépítésre. A 10 napos utunk során először New Yorkban egy felépült, de működésbe nem hozott atomerőmű megtekintése történt viaszos védőruhában a föld alatt. Ez után Washingtonban a magyar követségen a beruházással kapcsolatos tanácskozással, majd Tom Lantos képviselő dolgozószobájában való meghitt beszélgetés számomra örök emlék marad.

Ny.D.: Mi a legutóbbi élménye, emléke, amelyre szívesen gondol vissza?

B.Á.: A legutóbbi a közelmúltban az volt, amikor 2018. július 21-én a szülőfalum önkormányzata – a községből való elköltözésem után 68 évvel – a szerintük példaértékű életművem elismeréseként részemre „Égerszög Község Díszpolgára” kitüntető címet adományozott. Ez egy életút nagyon szép befejezése, amit a köszönetem kifejtése végén a hangom elhalkulása és a szememből a könnyecsepp kiesése igazolt legjobban.

H.B.: Mivel szeretné befejezni a beszélgetést?

B.Á.: Azzal, hogy az életművem érdeme nemcsak az enyém, hanem a feleségemé, aki mindig mindenben segített engem, a fiamé, aki okleveles gépészmérnök és mérnöküzemvezetőként rendkívül sokat segített a könyveim megírásában, technikai szerkesztésében és az ő családjáé, nem utolsósorban a barátaimé, a volt diósgyőri kohászati vezetői, dolgozói közösségemé, mert én nélkülük az elmondottakra nem lettem volna képes. A támogatásukat ezúton is nagyon köszönöm!

Ny.D.: Kedves Árpai bácsi! Köszönjük szépen ezt a tartalmas, szép életutat bemutató beszélgetést. Életének további napjaira jó egészséget, családja körében sok boldogságot kívánunk. Kívánjuk, hogy még hosszú ideig nagy tapasztalatával, aktivitásával segítse, gazdagítsa ipari emlékeink, a vaskohász szakma megtartását és közreadását.